ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

דבר מלכות

•

מאת
כבוד קדושת
אדמו״ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט״א
שניאורסאהן
מליובאוויטש

•

ברכת כ״ק אדמו״ר שליט״א לאנ״ש שיחיו שברכו אותו
אור ליום ג׳, י״א ניסן ה׳תנש״א
לאחרי תפלת ערבית

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״

770 איסטערן פּאַרקוויי
ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה
הי׳ תהא שנת פלאות בכל
שנת המאה ועשרים לכ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות
כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א
לרגל מאה ועשרים שנה להולדתו לאיוש״ט

* * *

לז״נ
הרה״ח הרה״ת ר׳ **צבי הירש** בן הרה״ח ר׳ **בן ציון** ע״ה
נלב״ע ז״ך אלול ה׳תש״מ
ומרת **רבקה** בת הרה״ח ר׳ **צבי** ע״ה
נלב״ע כ״ט תמוז ה׳תשס״ב
שפריצער

נתרם ע״י בניהם – יבלח״ט –
הרה״ת ר׳ **שמואל** והרה״ת ר׳ **יעקב מרדכי** שיחיו
שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לתרומות והקדשות: To sponsor: weeklydvarmalchus770@gmail.com

און תיכף ומיד ממש נעמט משיח אַרויס אַלע אידן פון גלות, „בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"[136], בגאולה האמיתית והשלימה, און מ'גייט אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך"[137],

וואָס דאָרטן האָט מען בתכלית השלי־מות אַלע ברכות פון „תפלה למשה איש האלקים . . ומעשה ידינו כוננה עלינו ומע־שה ידינו כוננהו" — כברכת משה (ואהרן) בנוגע צו השראת השכינה אין משכן, „ויברכו את העם", „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם"[138] — וואָס די שלימות פון „תשרה שכינה במעשה ידיכם" וועט זיין אין דעם בית המקדש השלישי[139], „וכשיבנה — משה ואהרן יהא עמנו"[140],

און עס ווערט (בדוגמא (אבל בעלי' ובהוספה לגבי) ווי ס'איז געווען בעת השראת השכינה אין משכן) „וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם"[141] — גילוי אלקות באופן של ראי', ביז אַז דאָס ברענגט באַזיי אַרויס אַ רינה[142], און אַזאַ גילוי וואָס איז העכער פאַר פנימיות (ביז אַז „ויפלו על פניהם").

ויהי רצון, אַז נאָך אין די לעצטע מעשינו ועבודתינו אין די לעצטע רגעים פון גלות זאָל זיין די השראת השכינה „במעשה ידיכם", כולל אין דער שליחות לצדקה וואָס מ'וועט איצטער געבן,

און פון דעם כפל „תפלה למשה איש האלקים", האָט מען דעם כח צו אויפטאָן דעם כפל פון „ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו", אין מעשינו ועבו־דתינו איצטער,

און מ'האָט אויך משה ואהרן עמהם — בחי' משה (ואהרן — מז' רועי ישראל[143]), שבכל א' מישראל, אנשים נשים וטף,

ותיכף ומיד ממש — „הקיצו ורננו[142] שוכני עפר"[144], ומשה ואהרן עמהם בפש־טות, נשמות בגופים, צוזאַמען מיט אַלע אידן,

ותיכף ומיד ממש — „ומעשה ידינו כונ־נהו" אין דעם „מקדש אדנ־י כוננו ידיך".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א מה־נוכחים שיחיו שטר של דולר, לתתו (או חילופו) לצדקה].

---

136) כמ"ש ביצי"מ (ו„כימי צאתך מארמ"צ אראנו נפלאות") — בא י, ט.

137) בשלח טו, יז ובפרש"י.

138) פרשתנו ט, כג ובפרש"י.

139) ראה גם מכתב י"א ניסן ש.ז. (נדפס לקמן ח"ב בהוספות). וש"נ.

140) תוד"ה אחד — פסחים קיד, ב. וראה יומא ה, ב.

141) פרשתנו שם, כד.

142) להעיר דרנה הוא בפה (זח"ג ח, ב. ושם — ביחס לשמחה שבלב) — ראה לעיל ס"ז*.

143) ז"ח בסופו (תיקונים קד, א). תו"א לב, ב. לקו"ת בהעלותך כט, ג. וראה לקו"ש ח"כ ע' 643.

144) ישעי' כו, יט.

---

*) וראה לקו"ת שבהערה 65: ועיין בזח"א ויצא (קמח, ב) בענין ההפרש בין שיר הלוים לבחי' וחסידיך **ירננו** דכהנים שהיא בחי' עליונה יותר. ועד"ז יובן מעלת בחי' שיר על בחי' מזמור.

זאַך מיט עצמות ומהות[125] — ישראל וקוב"ה כולא חד[126]. און דעריבער ווערט צו אים (דער בן מלך) אויך נמשך „מעדני מלך"[127] — עצמות התענוג (עתיק).

ובפרט דורך דעם וואָס אידן האָבן מוסיף געווען בלימוד התורה בכלל, כולל ובמיוחד — לימוד פנימיות התורה, וואָס דורך דעם ווערט די המשכת גילוי פון „עצמות עתיק"[128] אין אידן.

און זיכער וועט מען ווייטער מוסיף זיין אין לימוד התורה ובפרט פנימיות התורה — און אויך אין קיום המצות בהידור — באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, און אין דעם גופא — איז מען מוסיף מערער און מערער, „ילכו מחיל אל חיל"[129], אַז ניט קוקנדיק אויף דער הנהגה ביז איצטער באופן פון „נס", און פון „ארים נסי", אויפגעהויבן לגבי זיין הנהגה נסית הרגילה שלפנ"ז, איז ער עולה העכער און נאָך העכער באופן פון „נפלאות" שבתורה („גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"[130]), ביז „נפלאות אראנו", און נאָכמער — „אראנו נפלאות", אַז עס איז דאָ דער לימוד התורה באופן של ראי'[131], ביז ראי' אין אלקות, אין דעם נותן התורה (והיו עיניך רואות את מוריך), און דאָס ברענגט דעם גילוי פון „נפלאות" אין תורה.

און דורך דעם באַקומט מען מדה כנגד מדה[132] וכמה פעמים ככה פון דעם אויבערשטן, אַז „אראנו נפלאות" כפשוטו — דער אויבערשטער אַליין באַווייזט אים, באופן פון מראה באצבעו ואומר זה: אָט האָסטו די נסים ונפלאות וואָס איך, דער אויבערשטער, האָט דיר געגעבן, ווי „הורים זקנים" גיבן צום „בן יחיד שנולד לעת זקנותם", מבחי' עתיקא קדישא,

ביז אַז דער אויבערשטער אַליין שטייט בהתגלות, און מיט וואָס איז ער „פאַרנומען" כביכול (אָדער אָן אַ כביכול) — מיט „אראנו", באַווייזן יעדער איד „נפלאות", אַז דאָס וואָס עס איז געשען מיט אים ביז איצטער איז אויך געווען „נפלאות", ועאכו"כ די נפלאות וואָס קומען דערנאָך (נאָך דעם „אראנו"),

ביז — די נפלאות בגאולה האמיתית והשלימה, ובאופן פון „אראנו", און דערנאָך — קומען נאָך העכערע „נפלאות", א.ז.וו. עד אין סוף.

יא. בכל זה קומט צו דורך דעם וואָס מ'וועט איצטער מסיים זיין (כרגיל) מיט מאַכן יעדערן פון הנוכחים כאן (און דורך זיי — כלל ישראל) פאַר אַ שליח מצוה אין מצות הצדקה (ששקולה כנגד כל המצוות[133]), וכמדובר לעיל[134] אַז דורך דעם וואָס יעדער איד אַלס שלוחו של הקב"ה, וועט אויסנוצן זיינע עשר כחות בשלימות במילוי שליחותו — ברענגט ער (שליח בצירוף עשר בגימטריא) משיח, און נוסף על „גימטריא" (וואָס איז בהעלם[135]), בגילוי ממש, בראי' חושיית,

125) ומרומז גם בהלשון „בן יחיד", בחי' אחד עשר, חד ולא בחושבן (ראה הערה 28).

126) ראה זח"ג עג, א.

127) ולהעיר גם שפנימיות עתיק הוא מלכות דא"ס (המשך תרס"ו שם).

128) כ"ה בהמשך תרס"ו שם.

129) לשון הכתוב — תהלים פד, ח.

130) תהלים קיט, יח. וראה שער האמונה פ"ס.

131) ראה לקו"ת צו יז, ב: „וזהו פי' אראנו נפלאות, אראנו דייקא בבחי' ראי' ממש . . שהשגתו (דהאריז"ל) הי' בבחי' ראי' כו'". וראה גם שער האמונה שם.

132) ראה סוטה ח, ב. ט, ב. וש"נ. תוספתא סוטה רפ"ד. מדרש לקח טוב שמות ג, ו. ועוד.

133) ב"ב ט, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב).

134) סעיף ח.

135) וראה שעהיוה"א פ"א.

בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו אור ליום ג', י"א ניסן ה'תנש"א

לאחרי תפלת ערבית

א. כשם ווי אין תורה איז דער סדר אַז „במה שסיים כו' פתח להם כו'"[1] — אַזוי דאַרף אויך זיין באַ אידן, אַז „במה שסיים" ווערט דערנאָך דער המשך און התחלת ופתיחת הענין שלאחרי זה באופן של פעולה נמשכת (ביז — על כל השנים כולם)[2].

אַזוי ווי מ'האָט איצטער מסיים געווען[3] מיט „ואני אברכם"[4] — איז „פתח להם" אויך מיט דעם ענין:

„ואני אברכם": דער אויבערשטער זאָגט אין תורה (ואין מקרא יוצא מידי פשוטו[5]), אַז ער אַליין וועט בענטשן את כל המברכים[6], ובברכתו של הקב"ה — מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה[7], אָן קיין מדידה והגבלה במקום ובזמן, במילא קומט עס אָן תיכף ומיד ממש[8], און צוזאַמען דערמיט איז „ואני אברכם" — ווי דאָס איז למעלה ממדידה והגבלה (פון „אני", דער אויבערשטער אַליין) ווערט עס נמשך (ברכה מלשון המשכה[9]) צו אידן למטה, און באופן פון „אברכם" (סתם, בלי פרטים) וואָס איז — אַלע ברכות, צו יעדער אידן און צו אַלע אידן[10], סיי בענינים כלליים סיי בענינים פרטיים, ביז פרטי פרטים.

דאָס הייסט אַז „ואני אברכם" איז כולל צוויי ענינים, צוויי קצוות: פון „אני" (דער אויבערשטער אַליין) שלמעלה מכל מדידה והגבלה, ווערט „אברכם", ברכה והמשכה צו אידן למטה.

וואָס אין יעדער ברכה והמשכה פאָדערן זיך צוויי ענינים: די ברכה זאָל קומען פון אַן אָרט וואָס איז העכער פאַר די הגבלות פון דעם מתברך מצ"ע (וואָס דערפאַר דאַרף ער אָנקומען צו דער ברכה), און צוזאַמען דערמיט זאָל עס נמשך ווערן אין דעם מתברך בפנימיותו, לפי ענינו וההצטרכות שלו.

1) ב"ר פ"ק, יא. מדרש תהלים בתחלתו.

2) היינו, שיש בזה ב' ענינים: (א) בענין חדש זה (ש„פתח להם") ישנו המשך וכחות של הבא לפני זה (עד סיומו), (ב) שענין חדש זה מוסיף חידוש גם בהבא לפנ"ז. ועפ"ז יומתק הטעם ש„פתח להם" „במה שסיים" הקודם לו.

3) בברכת כהנים של א' הרבנים שי', שנאמרה בהמשך לברכת אנ"ש שי'. המו"ל.

4) נשא ו, כז.

5) שבת סג, א. וש"נ.

6) להדיעה ש„ואני אברכם" לכהנים נאמר, „כהנים מברכין לישראל והקב"ה מברך לכהנים" (חולין מט, סע"א). וגם להדיעה שלישראל נאמר („כהנים מברכים ישראל והקב"ה מסכים על ידם") „ברכה לכהנים מנא לי'", „מואברכה מברכיך" (לך לך יב, ג) — חולין שם.

7) נוסח ברכה השלישית (— ודמן התורה) דברכת המזון.

8) ובמכ"ש מברכת הכהנים, שהיא באופן ד„עד מהרה ירוץ דברו" (תהלים קמז, ו. וראה לקו"ת ס"פ קרח. ובכ"מ), עאכו"כ הברכה של הקב"ה עצמו, „ואני אברכם".

9) תו"א מקץ לז, ג. ובכ"מ.

10) שהרי גם להדיעה ש„ואני אברכם" לכהנים נאמר (כנ"ל הערה 6), ישראל מתברכין מפי הגבורה, ואי"צ לזה קרא מיוחד (ובלשון התוס' חולין שם ד"ה והקב"ה: „פשיטא דמסכים, כיון שציוה להם לברך"), כמשנ"ת במ"א (לקו"ש ח"י ע' 42).

ב. די ברכה פון דעם אויבערשטן („ואני אברכם״) — און איןביידע ענינים: (א) אַ ברכה שלמעלה ממדידה והגבלה, (ב) וועלכע ווערט נמשך צו יעדער איד למטה — איז ספּעציעל אונטערשטראָכן אין תפלת וברכת משה אין דער התחלה פון מזמור צדי״ק אין תהלים[11] — דער ערשטער פון די „אחד עשר[12] מזמורים״ וואָס משה האָט געזאָגט[13] — וועלכער הויבט זיך אָן: „תפלה למשה איש האלקים״, און ענדיקט זיך (מיט תפלת משה) „ויהי נועם ה׳ אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו״:

זייענדיק אַ תפלה (תפלה למשה) — און אויך אַ ברכה[14] — פון „משה איש האלקים״, איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס האָט אין זיך דעם כח פון (אַ ברכה פון) „אלקים״[15], ע״ד (כביכול) „ואני (הקב״ה עצמו) אברכם״,

וכמודגש אין תוכן התפלה והברכה, ובסיומה[16] — „ויהי נועם ה׳ אלקינו עלינו״, אַז „עלינו״ — יעדער איד און אַלע אידן — זאָל זיין דער גילוי פון „נועם ה׳ אלקינו״, וואָס „נועם״[17] (נועם עילאה) איז די דרגא פון עתיק, און פנימיות עתיק, ביז — עצמותו ית׳[18] („אני״, „אני אברכם״[19]), און דאָס זאָל נמשך ווערן אין „מעון״ (אותיות נועם[20]), מלכות, ביז אין „מעשה ידינו״, און דער כח אויף דעם קומט פון „תפלה למשה איש האלקים״, תפלת עשיר[21], וועלכע דערלאַנגט אין עצמותו ית׳[22],

און דעריבער איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס איז אַ ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה במקום וזמן, וויבאַלד אַז דאָס קומט פון „משה איש האלקים״ ובאופן פון „נועם ה׳ אלקינו עלינו״.

און ווי פאַרשטאַנדיק דערפון וואָס מיט דער ברכה האָט משה געבענטשט אידן אַז עס זאָל זיין די השראת השכינה אין משכן — „יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה׳ אלקינו עלינו

11) ע״פ המנהג לומר בכל יום המזמור תהלים המתאים לשנות חייו (מכתב כ״ק מו״ח אדמו״ר, נדפס ב„קובץ מכתבים״ שבסו״ס אהל יוסף יצחק (ע׳ 214). אגרות־קודש שלו ח״א ע׳ לא. ח״י ע׳ נג. וראה גם מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ שמא) — מתחילים בי״א ניסן שנה זו אמירת מזמור צדי״ק שבתהלים.

— ביאורי רבותינו נשיאינו על פסוקי מזמור זה נלקטו ב„קובץ י״א ניסן — שנת הצדי״ק״ (קה״ת, תנש״א). ועיי״ש בנוגע לכמה ענינים הבאים להלן.

12) ראה הערה 28.

13) מדרש תהלים ופרש״י עה״פ (צ, א). פרש״י פקודי לט, מג. ועוד.

14) שהרי „ויהי נועם גו״ הוא ברכת משה „שתשרה שכינה במעשה ידיכם״ — כדברי חז״ל עה״פ (פקודי שם. פרשתנו (שמיני) ט, כג) „ויברך אותם משה״, „ויברכו את העם״ (פרש״י פקודי ושמיני שם. פרש״י תהלים כאן. וראה תו״ש עה״פ פקודי שם (אות לד). ושׁ״נ).

15) היינו, שנוסף לזה שבתפלה וברכה זו ישנו כחו של הקב״ה, כמו בכל התפלות והברכות (של כל ישראל) שיש בהם כחו של הקב״ה (שאליו מתפללים והוא מקור כל הברכות והשפעות כו׳), הרי זה „תפלה למשה איש האלקים״, ע״ד „ואני אברכם״ (כביכול), בהוספה על ברכת הכהנים (שלוחי דרחמנא — קידושין כג, ב. ושׁ״נ).

16) וכן בתחלתה: מעון אתה היית לנו.

17) בהבא להלן ראה ד״ה תפלה למשה — במאמרי אדה״ז אתהלך לאזניא ע׳ קנז. תר״ס (ע׳ נט). וראה גם ד״ה זה תשכ״ט ס״ב (סה״מ מלוקט ח״ב ע׳ ריז־ט). — נעתקו בקובץ י״א ניסן הנ״ל אות: ו, יח, כא.

18) ראה גם קובץ י״א ניסן הנ״ל עה״פ ויהי נועם (אות עז ואילך). ועוד.

19) ראה ברכת ערב יוהכ״פ (לאחרי תפלת מנחה — לעיל ע׳ 3־42). ושׁ״נ.

20) ל״ת וס׳ הליקוטים להאריז״ל עה״פ. הובא במקומות שצויינו בהערה 17.

21) ראה זח״א קסח, ב. וראה נדרים לח, א.

22) ד״ה תפלה למשה תר״ס ותשכ״ט הנ״ל (הערה 17).

און מ׳האַלט שוין אור ל„עשתי עשר יום״[106] בחודש ניסן, דער „נשיא לבני אשר״[106], וואָס זיין ענין איז — „והוא יתן מעדני מלך״[107]: יעדער איד ווערט געבענטשט — נאָך אין די לעצטע רגעים פון גלות — מיט „מעדני מלך״, דער ענין התענוג („ויהי נועם״), און „מעדני מלך״[108] דוקא — שלימות התענוג[109], סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, כולל — „מעדני מלך״ אין עבודת ה׳, המשכת תענוג אויך אין דער סדר ושלימות העבודה פון מלך ר״ת „מוח לב כבד״[110], מוח שליט על הלב[111], און דערנאָך ווערט עס נמשך אין כבד (מקור הדם[112], „הדם הוא הנפש״[113]), אַזוי אַז ס׳איז דאָ שלימות ציור ומצב האדם — איז אויך אין דעם ווערט אַ תוספת ברכה, פון המשכת התענוג („מעדני מלך״).

און עס ווערט נתגלה ווי יעדער איד איז אַ בן מלך[114] (ביז אַ „מלך״ עצמו[115]) — בנו של מלך מלכי המלכים הקב״ה, וכמ״ש[116] „וכל בניך לימודי הוי׳״, וואָס דאָס גייט אויף יעדער איד (וועלכער איז נכלל אין „בניך״) — וכמבואר הענין ד„כל בניך גו״ אין די דרושי חתונה פון כ״ק מו״ח אדמו״ר[117]: און זייענדיק אַ „בן מלך״ באַקומט ער „מעדני מלך״ בשלימות, שלימות התענוג.

ויש להוסיף ולקשר זה מיט דעם מאמר הידוע פון דעם בעש״ט[118], אַז יעדער איד איז טייער באַ דעם אויבערשטן ווי אַ בן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנותם — דלכאורה, איז ניט מובן דער משל פון „הורים זקנים לעת זקנותם״ אויף דעם אויבערשטן, ובלשון חז״ל[119]: „מי איכא זיקנא קמי׳״?!

ויש לומר, ע״פ הידוע אַז „זקן״ איז פאַרבונדן מיט (חכמה[120], ביז מיט) עתיק (יומין)[121], וואָרום עתיק איז לשון זקן (כמ״ש[122] „ועתיק יומין יתיב גו״)[123], פנימיות הכתר, ביז מיט פנימיות עתיק, עצמות התענוג (בחי׳ אחד עשר, חד ולא בחושבן)[124]; וי״ל אַז דער משל הנ״ל (אַז אַ איד איז אַ בן יחיד שנולד להורים זקנים כו׳) איז מרמז ווי אַ איד איז פאַרבונדן מיט בחי׳ זקן (עתיק) שלמעלה, וואָס איז איין

106) נשא ז, עב.

107) ויחי מט, כ.

108) ולהעיר ש„מלך״ בגימטריא צ׳.

109) ראה סה״ש תשמ״ז — ברכת י״א ניסן ס״א.

110) ראה ניצוצי אורות וניצוצי זהר לזח״ב קנג, א. ושׁ״נ.

111) זח״ג רכד, סע״א. וראה תניא פי״ב (יז, רע״א). פי״ז (כג, א). פ״ל (לח, ב). פנ״א (עא, סע״א).

112) ראה ע״ח שער המוחין (ש״כ) פ״ה.

113) פ׳ ראה יב, כג.

114) „כל ישראל בני מלכים הם״ — שבת סז, א.

115) „אתקריאו ישראל מלכים״ — תקו״ז בהקדמה (א, ריש ע״ב).

116) ישעי׳ נד, יג.

117) ד״ה וכל בניך לימודי ה׳ תרפ״ט (סה״מ קונטרסים ח״א טז, ב ואילך).

118) כתר שם טוב הוספות סי׳ קלג.

119) יבמות טז, ב.

120) כמאחז״ל (קידושין לב, ב) „זקן זה שקנה חכמה״.

121) ופנימיות אבא פנימיות עתיק (נסמן בקונטרס לימוד החסידות ע׳ 6) — ראה מקומות שבהערה 123. ד״ה ואברהם זקן תרנ״ד. ועוד.

122) דניאל ז, ט (וראה במפרשים שם).

123) ראה ד״ה ויעמוד העם תרנ״ח (ע׳ קצ ואילך). המשך תער״ב ח״ג ע׳ א׳שסח ואילך. וראה המשך תרס״ו ע׳ רלד־ה. ועוד. ובד״ה ויעמוד שם: זקנתי הוא בחי׳ עתיק, דעתיק הוא ל׳ זקנה . . וענין הזקנה למעלה הלא ארז״ל ומי איכא זקנה קמי׳ קוב״ה להיות שאינו בגדר זמן וממילא אינו שייך שם ענין הזקנה. אלא הכוונה דזקנה מורה על הקדמות, והיינו דלהיות שבחי׳ עתיק כו׳.

124) המשך תרס״ו שם.

(אלקים), אַז אין זיין „וואָכעדיקע"[99] און טבעית'דיקע ענינים ווערט „כוננהו" (ביז באופן של נפלאות), און נאָכמער – „ומעשה ידינו כוננה עלינו" אפילו אין דער הנהגה נסית (הוי'), אַז אפילו אין זיין „שבת'דיקע" און למעלה־מדרך־הטבע'דיקע הנהגה באַווייזט דער אויבערשטער נסים גלויים – ווי ער האָט שוין אָנגעהויבן באַווייזן, און איז ממשיך באַווייזן ביתר שאת וביתר עוז, לכל אחד ואחת, אויך בחייו הפרטיים, און הויבט אויף אידן (און „מעשה ידינו") למעלה ממעמדם ומצבם אפילו כשהיו בשנת נסים (וואָס אויך דעמולט איז מען געווען אויפגעהויבן), און אין אַן אופן פון „(נפלאות) אראנו", אַז מ'זעט עס בגלוי, מראה באצבעו ואומר זה[100].

ולהוסיף: דער סדר האותיות פון מספר השנה איז (תש)נ"א, פריער נפלאות און דערנאָך אראנו. אָבער אידן האָבן (אויך) מוסיף ומשנה געווען דעם סדר, אַז מ'זאָל זאָגן „אראנו נפלאות" (כלשון הכתוב). ויש לומר דער חילוק: אין „נפלאות אראנו" איז דער עיקר הדגשה אויף די נפלאות, און די נפלאות – „אראנו", מ'זעט זיי באופן של ראי'.

אין „אראנו נפלאות" איז דער עיקר הדגשה אויף דעם „אראנו", ווי דער אויבערשטער אַליין באַווייזט באופן של ראי' – דער אמת ופנימיות פון יעדער זאַך, און בשעת דאָס איז אין אַן אופן פון „אראנו" (דורך דעם אויבערשטן אַליין) זעט מען (בדרך ממילא) ווי דאָס איז אַלץ – „נפלאות" (סיי די הנהגה טבעית, סיי די הנהגה נסית, סיי די מאורעות שבעבר און סיי די נפלאות וואָס וועלן זיין בעתיד).

ביז אַז עס ווערט „אראנו" – דער גילוי וראי' אין דעם אויבערשטן אַליין, כביכול – „והיו עיניך רואות את מוריך"[101], ראי' בעיני בשר, ביז אַז דאָס נעמט דורך אויך די הנהגה טבעית וגשמיות פון אַ אידן[102]. און בשעת ס'איז דאָ דער „אראנו" אין („ויהי נועם ה' אלקינו עלינו", ביז אין) דעם אויבערשטן אַליין, זעט מען ווי אַלץ (סיי טבע, סיי נס) איז „נפלאות" („כוננהו") של הקב"ה.

י. אין שנת אראנו נפלאות גופא איז דאָס נאָכמער אונטערשטראָכן אין חודש ניסן, וואָס באַווייזט אויף „נסי נסים"[103], נסים אפילו בערך צו נסים (ע"ד די נפלאות דלע"ל כנ"ל),

און אין חודש ניסן עצמו – נאָך שבת הגדול, „שנעשה בו נס גדול"[104] (גדלות אין נס עצמו), און שוין נאָך עשירי בניסן (ווען דער „נס גדול" האָט פּאַסירט בפועל, בשבת לפני פסח עשירי בניסן[105]),

99) ראה הערה 97.

100) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב (ד"ה זה א־לי).

101) ישעי' ל, כ.

102) וכבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה, „כדכתיב (ואתחנן ד, לה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, הראת ממש בראי' חושית כו'" (תניא פל"ו – מו, א). ועד שגילוי זה חדר בהגשמיות דבנ"י, כמ"ש (משפטים כד, יא) „ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו", היינו, שהגילוי דמעשה המרכבה נמשך בפנימיותם, עד שנעשה דם ובשר כבשרם (ראה תניא פ"ה).

והענין דמתן תורה נמשך בכל יום, „נותן התורה" לשון הוה (של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קעה. וש"נ), היינו שהגילוי אלקות דמ"ת ישנו בכל יום, הן בימי החול והן ביום השבת – ראה לעיל בפנים ובהערה 97.

103) ראה ברכות נז, רע"א ובפרש"י וחדא"ג מהרש"א שם.

104) תוד"ה ואותו – שבת פז, א בשם מדרש (ראה דעת זקנים מבעה"ת בא יב, ג). טור ושו"ע אדה"ז או"ח הל' פסח ר"ס תל.

105) אלא שקבעו הנס ביום השבת – ראה נ"כ טושו"ע או"ח סת"ל. שו"ע אדה"ז שם ס"א.

גו'"[23], און אין אופן פון „כוננה עלינו גו'", באַפעסטיקט אויף אַ יסודות'דיקן אופן – מיט אַ קביעות, לעד ולנצח נצחים (כמובן פון דעם פירוש אין תניא אין „שכינתא שריא", אַז דאָס איז בקביעות[24] ונצחיות[25]), און „ושכנתי (בקביעות) בתוכם"[26], בתוך כל אחד ואחד מישראל[27].

[ויש לומר אַז דער כח לזה קומט דערפון וואָס די ברכה איז פון „משה איש האלקים", וואָס דוקא פון דעם אויבערשטן קומט דער כח צו אויפטאָן השראת השכינה באופן של קביעות ונצחיות].

עפ"ז קומט אויס אַז אין „תפלה למשה גו'" איז מודגש די צוויי ענינים הנ"ל (אין „ואני אברכם") וואָס פאָדערן זיך אין אַ ברכה: צוזאַמען דערמיט וואָס „תפלה ל־משה איש האלקים" איז אַ ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה – איז זי אַ ברכה וועלכע ווערט נמשך פון משה צו יעדער איד, און אַ ברכה כללית – די ברכה אַז „תשרה שכינה במעשה ידיכם"[28].

ג. ויש לומר נאָכמער: דער כח ואופן ווי די ברכות של הקב"ה ווערן נמשך צו אידן למטה איז דורך משה רבינו – דער רועה נאמן פון אַלע אידן[29] (בכל הדורות[30]), דורך וועמען עס ווערן נמשך אַלע השפעות צו אידן, און ער איז דער ממוצע המחבר „ביניכם ובין ה' אלקיכם"[31] – וואָס (זייענדיק אַ ממוצע) האָט ער אין זיך פוןביידע ענינים וועלכע ער איז מחבר[32],

ווי חז"ל זאָגן[33] אויף „איש האלקים" –

23) נסמן בהערה 13.

24) ראה תניא פ"ו (י, ב), שמביא מאחז"ל (סנהדרין לט, א) „כל בי עשרה שכינתא שריא (ומוסיף בתניא:) לעולם".

וי"ל, כי התוכן בתניא שם הוא ש„צד הקדושה אינו אלא השראה והמשכה מקדושתו של הקב"ה ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתב' בין כו' בין בכח כו', ולכן אמרו רז"ל שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה שרוי' כו' וכל בי עשרה שכינתא שריא לעולם" – שמכיון „שבכחו להיות בטל ממש" לעולם, לכן גם השראת השכינה עליו הוא לעולם. וראה גם תניא ספל"ה.

ולהעיר שבתניא ספי"א מביא מאחז"ל הנ"ל (שכל בי עשרה שכינתא שריא) בנוגע להרשע ורע לו, שבחי' טוב שבו הוא רק בבחי' מקיף עליו (שריא). ועפ"ז נמצא שהענין דשכינתא שריא הוא תמיד בכל ישראל (גם במי שאין בו בחי' טוב בגלוי), וראה לקו"ת ר"פ ראה. ד"ה ראה תשמ"ג (נעתק בקובץ י"א ניסן שנת הפ"ט אות יט). ויש לתווך זה עם משנ"ת בתניא פ"ו הנ"ל, ע"פ המבואר בלקו"ת (יוה"פ סט, ב), שאף שהשראה היא בחי' מקיף (וראה גם אגה"ק סכ"ג. תו"א נד, ג) „אעפ"כ הוא פועל פעולה בהם כו'".

25) ראה רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו ה"ט: קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה. וראה לקו"ת פקודי (ה, א. ז, ב) בפירוש „משכן העדות", שעד(ות) הוא לשון נצחיות. וראה תהלים לז, כט: צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי', וברד"ה באתי לגני ה'שי"ת, שמשכינים בחינת שוכן עד מרום וקדוש שיהי' בגילוי למטה.

26) תרומה כה, ח.

27) ראה ר"ח שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים – סט, ב). אלשיך עה"פ קרוב לסופו (ד"ה עוד יתכן). של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. ועוד.

28) וכמרומז גם בזה שהוא הראשון של ה„אחד עשר מזמורים" שאמרם משה – שב„אחד עשר" יש שני ענינים: (א) אחד שלפני (ולמעלה מ)עשר, אנת הוא חד ולא בחושבן (בחי' עתיק), (ב) אחד עשר – המשכת אחד (חד ולא בחושבן) בעשר, בכל העשר ספירות, ועד בספירת המלכות (ראה ד"ה תפלה למשה תשכ"ט שבהערה 17. וש"נ).

29) ראה תניא רפמ"ב. וראה שמו"ר עה"פ (שמות ג, א) ומשה הי' רועה (פ"ב, ג–ד).

30) דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא – זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד (סג, א). ועוד.

31) ואתחנן ה, ה.

32) ראה בארוכה ד"ה פנים בפנים תרנ"ט (ע' קצ ואילך).

33) מדרש תהלים (באבער) עה"פ. דב"ר פי"א, ד.

„מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה ה־אלקים״. משה האָט אין זיךביידע ענינים – סיי ווי ער איז בדוגמא שלמעלה („מחציו ולמעלה האלקים״), און סיי ווי ער איז בדוגמא צו אידן למטה („מחציו ול־מטה איש״), און האָבנדיק די ביידע ענינים האָט משה דעם כח פון „תפלה למשה״ – צו אַראָפּברענגען די ברכות של הקב״ה ווי זיי זיינען למעלה ממדידה והגבלה („ואני אברכם״)[34] צו אידן ווי זיי זיינען נשמות בגופים למטה (בבחי׳ „איש״).

[ובפרטיות יותר – י״ל אַז דאָס איז דער חילוק צווישן „משה״ און „איש ה־אלקים״: „איש האלקים״ באַווייזט אויף דעם חיבור פון בחי׳ איש מיט שם אלקים (בגימטריא הטבע[35]), אלקות שבערך ה־בריאה (והאיש הנברא), וועלכע איז באַ־שאַפן געוואָרן בשם אלקים (בראשית ברא אלקים גו׳[36]). משא״כ „משה״ איז פאַר־בונדן מיט שם מ״ה[37], שם הוי׳[38], שלמעלה מהבריאה].

לויט דעם קומט אויס אַז דער מזמור „תפלה למשה״ – נוסף לזה וואָס דאָס גייט אויף דער תפלה פון משה אויף אידן (און ברכת משה צו אידן) – איז אַן ענין כללי ביותר: תפלת וברכת הנשיא – משה, וועלכער איז כולל כל התפלות והברכות כולם; דורך „תפלה למשה״, נשיא ישראל, וואָס הנשיא הוא הכל[39], ווערן נמשך אַלע ברכות פון דעם אויבערשטן למטה, בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ד. נאָכמער: בכדי אַז ביי אידן זאָל נקלט ווערן בפנימיות די ברכות של הקב״ה (שלמעלה ממדידה והגבלה), איז פאַרשטאַנדיק אַז אויך באַ זיי דאַרף זיין מעין פון די ביידע ענינים הנ״ל (פון „איש״ און פון „האלקים״).

ויש לומר, ע״פ הידוע[40] אַז יעדער איד האָט אין זיך בחי׳ משה שבו, כמובן פון דברי הגמרא[41] עה״פ[42] „ועתה ישראל מה ה׳ אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה׳ אלקיך״, „אטו יראה מילתא זוטרתי היא? אין, לגבי משה מילתא זוטרתי״, און וויבאַלד אַז „כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי׳ משרע״ה״, דעריבער, כשם ווי די ענינים זיינען געווען באַ משה׳ן, אַז ביי אים איז דאָס „זוטרתי״, אַזוי ווערט עס „זוטרתי״ באַ יעדער איד (אנשים נשים וטף עד סוף כל הדורות), ביז אַז דאָס פועל׳ט אויף אים אין זיין עבודה בפועל כהמשך

34) והרי ציווי ה׳ על ברכת כהנים נאמר ע״י משה – „וידבר ה׳ אל משה לאמר דבר גו׳״ (נשא ו, כב ואילך).

ויומתק ע״פ פירוש הבחיי (עה״פ ומעשה ידינו כוננה עלינו), ש„מעשה ידינו״ קאי על „נשיאת כפים שעשה אהרן ביום ההקמה, שזה לשון עלינו״, היינו, שלאחרי ברכת כהנים של אהרן ניתוסף בזה ע״י ברכתו של משה ש„מעשה ידינו כוננה עלינו״, ע״ד ובדוגמת ההוספה ד„ואני אברכם״ על ברכת כהנים שלפני זה.

35) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ״ב. ר״ח שער התשובה פ״ו ד״ה והמרגיל (קכא, ב). שעהיוה״א רפ״ו. וראה הנסמן לעיל ע׳ 400 הערה 52.

36) בראשית א, א.

37) תו״ח שמות קטז, א. אוה״ת תצוה ע׳ א׳תרה. וראה גם תו״א יתרו סח, סע״ב ואילך. מג״א צט, ג. ובכ״מ.

38) ראה סה״מ תקס״ב ע׳ קלז. אוה״ת וארא ע׳ רג. ובכ״מ.

39) פרש״י חוקת כא, כא (בנוגע למשה). וראה גם תנחומא חוקת כג. במדב״ר פי״ט, כח. וברמב״ם הל׳ מלכים פ״ג ה״ו: לבו (של מלך*) הוא לב כל קהל ישראל (והרי משה הי׳ (נשיא, וגם) מלך – רמב״ם הל׳ ביהב״ח פ״ו הי״א. ועוד – ראה לקו״ש חי״ט ע׳ 170. ושי״נ).

40) תניא רפמ״ב.

41) ברכות לג, ב.

42) עקב י, יב.

*) וראה לקמן סעיף יו״ד.

ברכת כ״ק אדמו״ר שליט״א – אור ליום ג׳, י״א ניסן ה׳תנש״א

דער שרש פון הנהגה נסית קומט פון שם הוי׳, שלמעלה פון הנהגה טבעית וואָס קומט פון שם אלקים (בגימטריא הטבע)[89].

דער סדר הרגיל אין עולם איז די הנהגה טבעית. עס זיינען אָבער דאָ זמנים ווען דער אויבערשטער מאַכט נסים, מ־לשון „ארים[90] נסי״[91] „כמו הנס על ה־הרים״[92], וועלכער הויבט אויף און איז מגלה אלקות וואָס איז העכער פאַר דער בריאה, און הויבט אויך אויף און איז מגלה די פנימיות פון דער הנהגה טבעית (אַז דאָס קומט פון דעם אויבערשטן, שם אלקים)[93].

ווי דאָס איז געווען אין שנה שעברה, ה׳תש״נ, ר״ת הי׳ תהא שנת נסים – כמדובר כמ״פ[94], וועגן די נסים וואָס מ׳האָט דע־מולט געזען.

דערנאָך איז דאָ אַ חידוש נעלה יותר – „אראנו נפלאות״, ווי עס שטייט בנוגע צו דער גאולה האמיתית והשלימה, אַז „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות״[95], נפלאות אפילו בערך צו די נסים פון יציאת מצרים[96], ד.ה. אַז עס ווערט אַן עלי׳ אפילו אין דעם ענין פון „ארים נסי״. ונוסף לזה – איז דאָס אין אַן אופן פון „אראנו נפלאות״: די נפלאות זיינען בגלוי באופן אַז מ׳קען זיי זעען בעיני בשר. און נאָכ־מער – „אראנו״, דער אויבערשטער אַליין באַווייזט די נפלאות, איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס איז למעלה מכל מדידה והגבלה, און – אַז אַלץ ווערט אַנטפּלעקט, עס ווערט געזען דער אמת און פנימיות פון דער הנהגה טבעית[97], און דער גילוי פון די פולקאָמע הנהגה נסית, ביז – אויך דער גילוי פון דאָס וואָס איז אינגאַנצן „נפלא״[98].

עפ״ז איז פאַרשטאַנדיק, אַז שטייענדיק אין „שנת נפלאות אראנו״ – שטייט בהד־גשה יתירה די ברכה פון דעם אויבערשטן (וואָס ווערט נמשך דורך „תפלה למשה איש האלקים״) אין אַלע ענינים, „ויהי נועם ה״א עלינו״ – אַז עס ווערט „ומעשה ידינו כוננהו״ סיי אין דער הנהגה טבעית

89) ראה סידור (עם דא״ח) מד, סע״ב. פירוש המלות פקל״ט. המשך תרס״ו ע׳ קסג. סה״מ תרע״ח ע׳ פט. ובכ״מ. סה״מ מלוקט ח״ה ע׳ צד־ה.

90) ישעי׳ מט, כב.

91) פרש״י יתרו כ, יז. וראה סידור ופיה״מ שם. תרע״ח שם. הנסמן במכתב כ״ה אדר שנה זו הערה ד״ה „נס״ – אויפגעהויבן (נדפס לקמן ח״ב ב־הוספות).

92) סהמ״צ להצ״צ עג, א (ע״פ לשון הכתוב ישעי׳ ל, יז). וראה סה״ש תשמ״ט ח״א ע׳ 371. וש״נ.

93) להעיר מאוה״ת בשלח ע׳ תרסה: משה נק׳ איש האלקים שהוא איש ומושל על שם אלקים . . ע״כ עושה ניסן של ישראל כי שם אלקים גימט׳ הטבע והנס שהוא למעלה מהטבע זהו ע״י שנקרא איש האלקים.

94) ראה שיחות: ש״פ תולדות, ד׳ כסלו (סה״ש תש״נ ח״א ע׳ 60־159); ז כסלו; יו״ד כסלו; כ״ב אלול (שם ע׳ 691) – תש״נ. לעיל ע׳ 4־74. ועוד.

95) מיכה ז, טו.

96) אוה״ת נ״ך עה״פ סק״ז (ע׳ תפז), מזח״א בהשמטות סכ״ה (רסא, ב). וראה הנסמן במכתב ה׳ ניסן שנה זו הערה ד״ה ווי דער באַוואוסטער פירוש.

97) שהרי גם לע״ל תהי׳ הנהגה טבעית והנהגה נסית* (וגם בתקופה הב׳ כשיהי׳ שינוי במעשה בראשית (ראה לקו״ש חכ״ז ע׳ 198. ועוד), לא יתבטלו כל חוקי הטבע לגמרי, כפשוט), ויהי׳ אז גם החילוק בין ימי החול ויום השבת* (ביום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים גופא), וכמ״ש (ישעי׳ סו, כג) והי׳ גו׳ מדי שבת בשבתו גו׳, וכיו״ב – ובכל א׳ מהם יהי׳ הגילוי ד„כוננהו״ ע״י הקב״ה עצמו באופן של „נפלאות״.

98) ראה גם מכתב הנ״ל.

*) ששרשם הוא משם הוי׳ ומשם אלקים, ולע״ל יהי׳ גם הגילוי דשם אלקים (ועד שהוי׳ דעכשיו יהי׳ אלקים לע״ל, והי׳ הוי׳ לי לאלקים (ויצא כח, כא), ויהי׳ גילוי שם הוי׳ נעלה יותר — תו״א ואוה״ת ר״פ ויצא. ועוד).

כל הארץ״[76*], ביז באופן אַז „מלאה[77] הארץ דיעה את הוי׳ כמים לים מכסים״[78].

ח. דער ענין הנ״ל פון „תפלה למשה״ שטייט נאָכמער בהדגשה ובגילוי בדורנו זה — ווען מ׳האָט דעם כח פון די תפלות וברכות און עבודה פון רבותינו נשיאינו, אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא[79], ביז כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא דורנו, אתפשטותא דמשה שבדורנו,

ובפרט ווען מ׳שטייט לאחרי ארבעים שנה מהסתלקות־הילולא שלו (בשנת תש״י), ווען „נתן ה׳ לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע״[80], קאי איניש אדעתא דרבי׳[81],

וואָס ער גיט דעם כח צו בחי׳ משה אין יעדער איד בדורנו — ובפרט דורך דעם גילוי פון פנימיות התורה — צו מגלה זיין ווי ער איז „משה איש האלקים״, און ווי „ויהי נועם ה׳ אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו״, דער גילוי בחי׳ נועם (פנימיות עתיק), דורך לימוד התורה, ובפרט פנימיות התורה, און די עבודה פון הפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, באופן אַז דאָס טוט אויף „כוננהו״ אין „מעשה ידינו״, אין אַלע דרגות שבזה,

אָנהויבנדיק פון דער עבודה מיט זיך אַליין — דורך דעם וואָס יעדער איד איז מגלה (בכח פון נשיא דורנו) ווי ער איז שלוחו של הקב״ה, ושלוחו של אדם (העליון[82]) כמותו[83] („משה איש האלקים״),

וואָס דאָס ווערט דורך דעם וואָס אַ איד — אַלס שלוחו של הקב״ה — נוצט אויס זיינע כחות אויף עבודת ה׳, אַזוי אַז די כחות זיינען נאָר ווי אַ כלי, אַ „שליח״, אויף אויספירן שליחותו ורצונו של הקב״ה, בלימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה [כולל ובמיוחד הלכות שבתורה (בחי׳ הוי׳[84] שבתורה)[85], ווי ספר הרמב״ם[86] וכיו״ב], וקיום המצוות בהידור,

און אַזוי טוט ער אויף אויך אין עולם, אַז כל עניני העולם ווערן אַ כלי אויף אויספירן שליחותו של הקב״ה;

און דורך דעם וואָס דער שליח טוט זיין עבודה בשלימות בצירוף זיינע עשר כחות — ווערט דאָס משיח[87] (בגימטריא שליח בצירוף עשר[88]), ביז דער גילוי פון משיח בפועל, ווען עס וועט זיין דער שלימות הגילוי „ויהי נועם ה׳ אלקינו עלינו גו׳״.

ט. אין דעם אַלעם קומט צו נאָכמער הדגשה בשנה זו, ה׳תשנ״א, ר״ת הי׳ תהא שנת נפלאות אראנו:

---

*76) רמב״ם שם ה״ד־ה״ה.

77) ישעי׳ יא, ט.

78) סיום וחותם ספר הרמב״ם.

79) נסמן לעיל הערה 30.

80) תבוא כט, ג.

81) ע״ז ה, ריש ע״ב.

82) ראה לקו״ת ויקרא א, ג.

83) משנה ברכות לד, ב. קידושין מא, ב.

84) כלשון חז״ל „והוי׳ עמו שהלכה כמותו״ (ש״א טז, יח. סנהדרין צג, ב). וראה בארוכה אוה״ת יתרו ע׳ תתצ ואילך. סה״מ תרכ״ז ע׳ רפ ואילך. ע׳ רצ ואילך. המשך תרס״ו ע׳ תכט ואילך. לקו״ש חט״ו ע׳ 233 ואילך.

85) ו„אין כל הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות״ (ויק״ר ריש פ״ז, ג. וראה תו״א שמות מט, ג. תו״ח שם (יח, א־ב). וראה תשובות וביאורים (קה״ת, תשל״ה) ס״ד ס״ה), והרי פסקי דינים הלכה למעשה הם בכלל המשנה — הל׳ ת״ת לאדה״ז רפ״ב. וראה לקו״ת דברים ב, סע״ב ואילך.

86) חיבור „הלכות הלכות״ (כמ״ש הרמב״ם בהקדמתו לספרו).

87) ובהדגשה יתירה בתינוקות של בית רבן, עליהם נאמר „אל תגעו במשיחי״ (דה״א טז, כב. שבת קיט, ב).

88) ראה בארוכה לקו״ש חכ״ט (קה״ת, י״א ניסן, תנש״א) ע׳ 358 ואילך. ועוד.

הכתוב („ועתה ישראל גו׳״) „ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה״א גו׳ לשמור את מצות ה׳ גו׳״[43].

דערפון איז מובן, אַז ע״ד ווי בּאַ משה׳ן זיינען פאַראַןביידע ענינים פון „איש״ און „האלקים״ (וואָס ע״י זה איז ער דער ממוצע המחבר צווישן די ברכות שלמעלה און אידן למטה), איז „אפס קצהו ושמץ מנהו״[44] דאָ בּאַ יעדער איד (כדלקמן), וואָס דאָס גיט אים דעם כח צו אויפנעמען די ברכות בשלימות.

עפ״ז איז נאָכמער פאַרשטאַנדיק, ווי דער מזמור צדי״ק „תפלה למשה״ איז כולל כל הברכות כולם — וואָרום נוסף לזה וואָס דורך „תפלה למשה״ ווערן נמשך אַלע ברכות צו אידן למטה, איז דאָ בחי׳ משה בכל א׳ מישראל, און במילא איז (תפלת) משה כולל אַלע אידן, און דער תוכן המזמור דריקט אויס און שפיגלט אָפּ (דעם תוכן און עבודה פון) אידן עצמם אין אַלע זייערע ענינים (וואָרום משה איז רעיא מהימנא פון אַלע אידן (כנ״ל), ביז אַז בחי׳ משה איז דאָ אין יעדער איד), ביז — אַז „תפלה למשה״ פועל׳ט אויף אים אין זיין עבודה בפועל (כנ״ל), משה גיט דעם כח אַז אַלע ענינים פון דעם מזמור, אָנהויבנדיק פון דעם עצם ענין פון „תפלה למשה איש האלקים״, זאָלן נמשך ווערן צו יעדער איד.

ה. וועט מען עס פאַרשטיין לויט דעם ביאור אין דעם כפל הלשון (וענין) במזמור צדי״ק — אַ כפל הן אין דעם מברך (בתחלת המזמור): „(תפלה ל)משה״ און „איש האלקים״, און הן אין דער ברכה עצמה (בסיום המזמור): „ומעשה ידינו כוננה עלינו״ און „ומעשה ידינו כוננהו״[45]:

מעין דעם ענין פון „איש האלקים״, „מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים״ (וואָס שטייט אויף משה׳ן) — איז דאָ בּאַ יעדער איד, בבחי׳ משה שבו. ובכללות — אַז יעדער איד טיילט זיך אין צוויי חלקים: אַ נשמה און אַ גוף, וואָס זיין נשמה איז אַ „חלק אלוקה ממעל ממש״[46], ע״ד „האלקים״; און זיין גוף איז פאַרבונדן מיט בחי׳ „איש״, אַ יש ונברא.

ובפרטיות יותר — איז דאָס דער חילוק צווישן „משה״ און „איש האלקים״ (כנ״ל ס״ג): „איש האלקים״ באַווייזט אויף דעם חיבור פון בחי׳ איש (דער גוף) מיט שם אלקים (בגימטריא הטבע). משא״כ „משה״ איז פאַרבונדן מיט שם מה — הוי׳.

וואָס די צוויי ענינים זיינען פאַראַן בּאַ יעדער איד (בבחי׳ משה שבו): די צוויי דרגות אין זיין נשמה — בחי׳ ישראל שבה[47], וואָס איז פאַרבונדן מיט שם הוי׳[48] („חלק הוי׳ עמו״[49]), און בחי׳ יעקב שבה[47], פאַרבונדן מיט שם אלקים[48] (יעקב איז י׳ עקב[50], ווי דער יו״ד פון שם הוי׳[51] קומט אַראָפּ בבחי׳ עקב[52], וידו (אותיות יו״ד[53])

---

43) שם, יב־יג.

44) תניא פמ״ד.

45) בהבא להלן ראה בארוכה לעיל ע׳ 396 ואילך.

46) תניא רפ״ב.

47) ראה בארוכה לקו״ת דרושים לר״ה סב, ג (וראה גם תו״א משפטים עז, רע״ב). ספר הליקוטים דא״ח–צ״צ ערך יעקב סמ״ד (ע׳ א׳קא ואילך). וש״נ.

48) ראה זח״א קעד, א: כמה דקב״ה לזימנין אתקרי הוי׳ ולזימנין אתקרי אלקים, ה״נ לזימנין אתקרי ישראל ולזימנין אתקרי יעקב. וראה לקו״ת שם. ס׳ הליקוטים שם ע׳ א׳ק ואילך. וש״נ.

49) האזינו לב, ט.

50) ע״ח שער ג (שער סדר אצי׳ למהרח״ו) פ״ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו.

51) הגהות הצ״צ לתו״א ר״פ ויצא – אוה״ת שם קצב, א (בשוה״ג (ב)).

52) תו״א שם (כא, א). ובכ״מ.

53) שם וישב כט, א.

אוחזת בעקב עשו[54]). און דערפון קומט אַרויס דער חילוק צווישן דער נשמה (משם הוי'[55]) און גוף (משם אלקים[56]), ביז אַז דערפון ווערט נשתלשל כו' למטה דער חילוק צווישן „מחציו ולמטה איש" און „מחציו ולמעלה האלקים".

כשם ווי אין אַ אידן זיינען פאַראַן די צוויי ענינים פון „משה" און „איש האלקים" – אַזוי איז אויך אין זיין עבודה, אין „מעשה ידינו", וכמודגש אין דעם כפל פון „מעשה ידינו" בסיום המזמור („ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו") – די עבודה אין עניני קדושה – „מחציו ולמעלה"; און עבודה בעניני רשות וחול (עניני העולם) – „מחציו ולמטה". ובכללות – די עבודה עם עצמו („מחציו ולמעלה"), און די עבודה בבירור העולם („מחציו ולמטה").

ויש לומר, אַז דער כח צו קענען אויפטאָן (ברכה והמשכה) אין ביידע אופני עבודה – קומט פון משה רבינו, בחי' משה שבכל א': דורך דעם וואָס אַ איד האָט אין זיך (בחי' משה, וואָס איז כלול פון) ביידע ענינים פון „משה" און „איש האלקים" (אַ נשמה וגוף), גיט עס אים דעם כח צו טאָן בשלימות – באופן פון „כוננהו" – ביידע אופני עבודה, סיי די עבודה אין עניני קדושה, און סיי די עבודה אין בירור העולם (בבחי' חולין שנעשה על טהרת הקודש[57]).

ו. אַ דוגמא לזה – געפינט מען אין דעם ענין פון שבת[58]:

עה"פ „מזמור שיר ליום השבת"[59] (בהמשך הי"א מזמורים שאמר משה) זאָגן חז"ל[60] „עיסקא דשבתא כפול". איז מבואר בכ"מ[61] אַז דער כפל (פון עיסקא דשבתא) איז כנגד די צוויי דרגות פון מעלי שבתא ויומא שבתא, מנוחה בערך היגיעה און מנוחה בעצם, ע"ד דער חילוק צווישן שם אלקים (אלקות בערך הבריאה), און שם הוי' (אלקות שלמעלה מהבריאה).

ועפ"ז י"ל אַז דאָס איז דער כפל בסיום המזמור: ביום השבת, ווען ס'איז דאָ דער „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו", ווערט אַ שלימות כפולה [בדוגמת השלימות וואָס ווערט אויפגעטאָן דורך „תפלה למשה", וואָס איז פאַרבונדן מיט שבת]: „ומעשה ידינו כוננה עלינו" – די שלימות פון מנוחה בעצם, און „ומעשה ידינו כוננהו" – די שלימות אויך פון מנוחה בערך היגיעה בימי החול („ויכולו השמים והארץ וכל צבאם"[62]) [נוסף אויף דעם וואָס פון שבת מיני' מתברכין כולהו יומין[63] אויך אויף דער עבודה בימי החול שלאחרי זה]. ובכללות יותר: כוננהו אין „מעשה ידינו" פון ימי החול, „ומעשה ידינו כוננה עלינו" ביום השבת, ווען „כל מלאכתך עשוי'"[64].

ז. ולהוסיף, אַז דאָס איז אויך מרומז אין דעם כפל פון „מזמור שיר (ליום השבת)", „מזמור כפול"[60]:

דער חילוק צווישן „מזמור" און „שיר" איז, אַז מזמור איז בכלי און שיר איז

54) תולדות כה, כו.

55) ראה אגה"ת פ"ד (צג, סע"ב ואילך).

56) ראה שעהיוה"א פ"ו (פא, רע"א).

57) חגיגה יט, ב. ושנ. וראה תו"א לך יג, א. סידור שער המילה קמה, ד ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות מילה פ"ה (דרמ"צ ח, א). ועוד.

58) ראה לעיל ע' 402.

59) תהלים צב, א.

60) מדרש תהלים עה"פ. יל"ש עה"פ (בשלח טז, כט) ראו כי ה' נתן לכם את השבת (רמז רסא).

61) ראה שיחה שבהערה 58. ושנ.

62) בראשית ב, א.

63) זח"ב סג, ב. פח, א.

64) מכילתא (הובא בפרש"י) יתרו כ, ט. טושו"ע או"ח סש"ו ס"ח. שו"ע אדה"ז שם סכ"א.

בפה[65]. ובעבודה רוחנית: שיר בפה באַווייזט אויף דער דרגא פון אור (המשפיע), און מזמור בכלי – איז די כלי (המקבל). וע"ד דער חילוק צווישן אור הנשמה (משם הוי', „משה") און דער כלי הגוף (משם אלקים, „איש האלקים")[66].

ואע"פ וואָס אויך די כלי און גוף איז „איש האלקים", וועלכער איז אַ שם קדוש[67] של הקב"ה[68] – איז דאָס אָבער (כמגן) בהעלם, וואָרום די כוונה איז אַז אַ איד זאָל דאָס מגלה זיין דורך זיין עבודה („מעשה ידינו", ניט נהמא דכסופא[69] ח"ו) פון גילוי אור הנשמה בהגוף[70], אַז די נשמה שלו זאָל פועל'ן און איבערמאַכן דעם גוף, ביז מגלה זיין ווי דער גוף איז אַ כלי צו דעם אור הנשמה, „חלק אלוקה ממעל ממש", משם הוי', און אויך מגלה זיין די מעלה אין דעם גוף (משם אלקים) עצמו.

און דורך דעם – האָט מען אויך דעם כח אויף דער עבודה צו אויפטאָן אין עולם (שנברא בשם אלקים), און מגלה זיין ווי עולם איז אַ כלי צו אלקות, דורכדעם וואָס ער מאַכט פון אַלע עניני העולם אַ כלי צו אויספירן שליחותו בעולם בקיום התומ"צ, דער גילוי השכינה „במעשה ידיכם" באופן של קביעות ונצחיות, ביז אַז עס ווערט אַ דירה לו (לו לעצמותו[71]) יתברך בתחתונים[72], בתחתון שאין תחתון למטה ממנו[73].

און דער כח לזה קומט, כאמור לעיל, פון „תפלה למשה איש האלקים", פון משה רבינו, און פון משה שבכל א' מישראל, וואָס ער האָט אין זיך ביידע ענינים פון „משה" און „איש האלקים", און ער איז מברך וממשיך כחות (באופן של קליטה בפנימיות כנ"ל) אין דער עבודה פון „מעשה ידינו" אין ביידע ענינים – אין גילוי אור הנשמה אור הקדושה, און אין דער עבודה מיטן כלי הגוף און בירור עניני העולם, אַז ביידע זאָלן זיין „כוננהו", באַפעסטיקט אויף אַ יסודות'דיקן אופן – דער גילוי פון „יסוד היסודות ועמוד החכמות"[74] ר"ת הוי'[75] (שלמעלה משם אלקים) אין מציאות העולם, אַז מ'ווייסט און מ'זעט ווי „כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו"[74], „והוי'[75*] אלקים אמת", „הוא לבדו האמת כו'" [ע"ד „ואמת[76] הוי' לעולם"], „המצוי הזה הוא אלקי העולם אדון

65) לקו"ת ברכה צח, ג־ד. סידור (עם דא"ח) שער החנוכה רעז, ג.

66) ראה עד"ז במקומות שבהערה הקודמת. וראה גם שיחת שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט ס"ט (ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 394).

67) שבועות לה, סע"א. ירושלמי מגילה פ"א ה"ט. ועוד. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

68) ראה זח"ג ע, ב: גופא דילהון קדישא. וראה תניא פמ"ט (סט, סע"ב ואילך). ס' השיחות תורת שלום ע' 120.

69) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד.

70) להעיר, שסיום וחותם כל ספר תהלים (ד„הכל הולך אחר החיתום" – ברכות יב, א) הוא „כל הנשמה תהלל י־ה הללוי'" (וראה שם מח, א: איזה דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף כו'. ועוד).

71) המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

72) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו.

73) תניא פל"ו.

74) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

75) כידוע דברי ר' דוד הנגיד (נכדו של הרמב"ם) ש„משנה תורה שחיבר זקנו הרמב"ם מתחיל בשם המפורש" (סדר הדורות ד"א תתקכז. שם הגדולים להחיד"א מע' רמב"ם. וראה גם „פירוש" לריש הל' יסוה"ת). – וראה בארוכה הדרן על הרמב"ם תשל"ה סי"ז ואילך. תשמ"ח ס"ב ואילך (ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 207 ואילך).

75*) ירמי' י, י.

76) תהלים קיז, ב.